

Men kan zich zoo voorstellen welk een beroering de tijding gebracht heeft onder die bent van echte Montmartois, toen besloten was vlak bij de place du Tertre een reusachtige kerk te bouwen „afin de placer la France sous la protection du Sacré Coeur”. Deze kerk in quasi romaansch-byzantijnschen stijl, beheerscht heel Parijs, en men moge over het gebouw zelve van meening verschillen, over het schilderachtig aspekt zal men het vrijwel eens zijn. Het is wondermooi als heel Parijs in schaduw ligt en de Sacré Coeur allen door de zon fel beschenen als een witte Graalstempel boven alles uitstaat en 's avonds ook, als het laatste rosse zonlicht de torenkoepels beschijnt, kan men zich moeilijk iets schoeners denken. Om en bij die „witte” kerk wordt nu gebouwd, de oude huisjes worden afgebroken, lieve herinneringen en plekken vol van charme voor wie hier leefden, worden onder sloopershanden ruw vermoord. En het is alsof de oude molens, de moulin de la Galette en de moulin Butte à Fin, hun wieken als armen smeekend ten hemel opheffen om hen toch te sparen en de

„Vieuxmurs, recoin, verger, cahute,
Où le soleil dore un haillon
En pente folle, en radillon
Tout Montmartre grimpe ou culbute
Jadis s'est posé, sur la Butte
Comme un étrange papillon
l'Aile prise dans un rayon
Un vrai moulin où l'on chahute”.

Deze molens moet men zien van den kant waar geen vreemdeling komt, niet van de voorzijde maar van het daarachter liggend rommelige terrein. Menigmaal heb ik daar gezeten tusschen brokken steen en vervallen hutten en oude muren en gemijmerd over al hetgeen zij aan hun voet hebben zien gebeuren.

De bekende Engelsche schrijver George Moore heeft het zoo goed gezegd: „the Butte is full of suggestion, grand folk must have lived here”. En ik denk aan „the

grand folk” van kunstenaars, die hier hunne warme en rijke levens hebben uitgeleefd en in hunne rijke werken onsterfelijk. Als in een droom gaat heel die bent van kunstenaars en heel de stoet van door hun genie geschapen wezens mij voorbij... Bekende wijzen hoor ik in het licht gesuizel van den wind in de vlierstruiken achter mij. En over gansch Montmartre daalt de avond. Voor het laatst wil ik nog eens gaan door de nauwe straten, tusschen de afgebrottelde met mos-begroeiende schuine muren. Smalle deuren geven toegang tot nauwe gangen en scheeve trappen; over de oude hobbelige keien klinkt luid mijn tred. Een lucht van knoflook en wijn hangt tusschen de huizen. In het midden van een cour in een verwilderd tuintje staat een oud Venusbeeld door een wilde klimroos begroeid.... Een vensterluik wordt opengeworpen en een blanke vrouwenarm tast in stil bewegen langs de gordijnen.... Een zacht gefluister klinkt uit het alkoof en buiten plotseling het luidkeels zingen van een merel.... Het is warm en broeierig, overal komen nu de bewoners hun stoelen en bankjes buiten zetten om rustig neer te zitten en de dikke „marchand de vins”, de donkere „charbonnier” en de „concierges en camisole” willen met hun gezin wat lucht happen en uitrusten van hun dagwerk. Hier zijn geen fietsen, geen trams, geen rijtuigen, geen auto's, hier is het stil. Een ijzeren barrière staat dwars in de smalle straten, welke alleen voor voetgangers bestemd zijn. Beneden ligt de heksenketel Parijs, hier boven is het vredige Montmartre. Het schemert tusschen de muren van de nauwe steeg, ik moet nu en dan tasten om den weg te vinden, tegen den avondhemel zie ik het grillig silhouet van een scheeven schoorsteen en aan het einde van deze straat vind ik een trap met uitgesleten treden naar den heuvel leidend, waar ik de oude molens weet, die met hun donkere roerlooze wieken als groote kruizen staan. Als dan schilders en studen-